

Forslag til Finanslov for 2014

Forelæggelsesnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser og Indenrigsanliggender)

1. behandling

Jeg fremsætter hermed på vegne af Naalakkersuisut forslaget til finansloven for 2014. Dette forslag er koalitionsens første forslag til finanslov. Det følger af regeringsgrundlaget, at samfundets økonomi skal styres ansvarligt og stabilt.

Mål og principper for den økonomiske politik

Naalakkersuisut har for at realisere dette vedtaget en række mål og principper for sin økonomiske politik. Herunder skal der være balance eller et positivt DA-resultat samlet set for den samlede fire-årige periode, som finansloven opererer med.

Forslaget til finansloven for 2014 opererer med et DA-underskud i 2014 og 2015, som dog vendes til overskud i 2016 og 2017. Den aktuelle anstrengte konjunkturmæssige situation med en forholdsvis høj ungdomsledighed og andre strukturelle problemer gør det hensigtsmæssigt, at Naalakkersuisut foreslår underskud de første to år, så længe de ekstra midler bidrager til at løse de strukturproblemer, som samfundet står over for.

Det er derfor vigtigt, at nye udgiftskrævende tiltag følges af tilsvarende forslag til finansiering og at nye initiativer trækker i den rigtige retning. Naalakkersuisut håber, at der kan opnås bred tilslutning til disse principper i Inatsisartut.

Konjunkturerne

Verdensmarkedsprisen på råstoffer har lagt en dæmper på de sidste års efterforskningsaktiviteter, og der er ikke sikkert, at der for alvor vil komme gang i efterforskningsaktiviteten igen indenfor den nærmeste fremtid. Vi kan ikke tillade os, at indarbejde øgede indtægter på finansloven fra hverken efterforsknings- eller udvindingsaktiviteter, så længe der ikke er sikkerhed for disse i form af egentlige aftaler.

Skulle der komme væsentlige ekstraordinære indtægter i de kommende år som følge af eksempelvis etablering af en større minevirksomhed eller nye olieboringer, skal indtægter herfra ikke gå til almindeligt øget forbrug. De bør som tidligere i stedet anvendes til byggeri af kollegier og uddannelsesbygninger. Det må der kunne opnås bred politisk enighed om.

Vækst skabt gennem nye levedygtige arbejdspladser skal vende stagnation, høj ledighed og fraflytning fra landet. Naalakkersuisut finder det derfor af afgørende national betydning, at vi snarest får etableret et eller flere nye større erhvervsprojekter. Landet har brug for nye eksportindtægter og egnede rammer, der kan sikre en bæredygtig udvikling. Den reviderede storskalalov skal blandt andet bidrage hertil sammen med kommende IBA-aftaler, som vil blive til på baggrund af et samarbejde med kommunerne og arbejdsmarkedets parter.

Priserne på fisk og skaldyr har været i fremgang i de senere år. Det har bidraget positivt til økonomien i erhvervet. Som det fremgår af finanslovsforslaget er der lagt op til øgede indtægter fra rejeafgiften i de kommende år.

Nye arter er på vej inde i fiskeriet som følger af klimaforandringerne, og åbner eksempelvis op for makrelfiskeri. Det aktualiserer behovet for at se nærmere på ressourcerentebeskatningen i fiskerisektoren. Naalakkersuisut vil søge en dialog med erhvervet og den finansielle sektor for at forberede et forslag dertil, der både sikrer et rimeligt provenu for landskassen og hensigtsmæssige rammevilkår for fortsat udvikling af fiskeriet.

Der er ingen tvivl om, at vi har en alt for høj ungdomsledighed. Det gælder især i de mindre bosteder og i bygderne. Naalakkersuisut vil derfor have fokus på tiltag for at nedbringe den høje ledighed og få flest mulige ind på arbejdsmarkedet.

Uddannelse som omdrejningspunkt for øget selvstændighed

Forudsætningen for dette er en succesfuld uddannelsesindsats. Det betyder, at flest muligt efter folkeskolen skal være uddannelsesparate og hurtigt efterfølgende kunne gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse. Der har gennem en årrække været bred politisk enighed om at prioritere uddannelsesområdet og behovet for, at få mest muligt ud af de investerede midler. Naalakkersuisut håber, at denne enighed kan opretholdes i de kommende år.

Vores partnerskabsaftale med EU på uddannelsesområdet udløber her ved udgangen af 2013. Naalakkersuisut har nu taget hul på de første drøftelser med EU omkring den næste aftaleperiode, der kan forventes at være gældende for perioden 2014-2020. Det er Naalakkersuisuts ønske, at uddannelsesområdet også bliver omdrejningspunkt for den næste aftale. Inatsisartut vil i sagens natur blive holdt orienteret om forløbet af forhandlingerne.

Vejen mod en større grad af økonomisk selvåbenhed forudsætter, at vores unge tager sig en uddannelse, så de i videst mulige bliver i stand til at forsørge sig selv og deres familier. Derfor prioriterer Naalakkersuisut uddannelsesområdet højt. Det skal vi gøre i lang tid fremover.

I forslaget til finanslov er der indarbejdet øgede midler til anlæg og drift på før-skoleområdet. Sådanne investeringer på giver med stor sandsynlighed et godt samfundsmæssigt afkast på længere sigt.

Reformarbejdet

Den økonomiske politik skal bidrage til at sikre lavindkomstgrupperne en rimelig levestandard. Skatte- og Velfærdskommissionen påviste et klart behov for reformer på især skatte-, bolig- og socialområdet. Målet med sådanne reformer skulle være tosidigt: Dels at bidrage til at skabe en holdbar offentlig økonomi og sikre fremtidens velfærd, dels at skabe større lighed.

Naalakkersuisut anerkender behovet for reformer, og har indarbejdet effekter deraf, som især får gennemslag i 2016 og 2017. Det er Naalakkersuisuts ønske, at der kan findes bred tilslutning til sådanne reformer, som ikke alene er en forudsætning for balance mellem indtægterne og udgifterne for den samlede periode 2014-2017, men også for et af de efterfølgende år.

Naalakkersuisut forventer at iværksætte reformer på pensions-, social- og skatteområdet. Naalakkersuisut ønsker at få styrket ejerboligelementet på boligområdet, som led i reformerne. Herunder skal der tages hensyn til såvel renoverings- som nybygningsbehovet.

De tiltænkte reformer har en tidshorizont over flere år. Naalakkersuisut har lagt op til, at de indledende analyser iværksættes i den kommende tid. En yderligere konkretisering vil foreligge og kunne indarbejdes i forslaget til finansloven for 2015. Reformarbejdet vil ske i et tæt samarbejde med relevante aktører, herunder arbejdsmarkedets parter og kommunerne.

I forslaget til finansloven for 2014 er der indarbejdet en gevinst fra reformerne på 10 mio. kr. i 2015 stigende til 173 mio. kr. i 2017 fra reformerne. De estimerede gevinster ved reformarbejdet er på nuværende tidspunkt forbundet med usikkerhed, og derfor estimeret konservativt.

Vi står med en stor opgave foran os. Vi håber at møde forståelse og bred opbakning blandt Jer her i salen, i kommunerne og bredt set blandt borgerne til at gennemføre reformer for at kunne fremtidssikre for vores samfund.

I finanslovsforslaget er indarbejdet en indtægt på 90 mio. kr. fra salg af boliger efter den såkaldte lejermodel. Naalakkersuisut har nu indledt konstruktive drøftelser med repræsentanter fra den finansielle sektor på baggrund af bekymring for, om det foreslåede salg kan påvirke blandt andet boligmarkedet i Nuuk negativt. Der må som konsekvens af denne dialog forventes at kunne komme ændringsforslag til 2. behandlingen, herunder omkring takten i salget.

Modernisering af den offentlige sektor

Skatte- og Velfærdskommissionen pegede også på behovet for at modernisere og effektivisere den offentlige sektor og skabe en forvaltning, som afspejler samfundets behov og forudsætninger bedre end tilfældet er i dag.

Naalakkersuisut er i gang med en fornyelse af budgetsamarbejdet med kommunerne. Naalakkersuisut vil i denne forbindelse sende en stor tak til Kanukoka og kommunerne for deres store indsats i dette arbejde, selv om der kan være forskelligartede interesser på nogle områder.

Grundlæggende er det imidlertid en fælles interesse at sikre en holdbar offentlig økonomi, god og ensartet service til borgerne og en mere lige balance kommunerne imellem.

Det har i flere år været kendt, at kommunerne står overfor en stor og stigende ulighed, der i den sidste ende rammer borgerne. Nogle kommuner har oplevet øget fraflytning, stigende skattetryk og tab af arbejdspladser. De har været fanget i en negativ spiral, som Naalakkersuisut nu ønsker at gøre op med. Der vil derfor blive fremsat et ændringsforslag til 2. behandlingen af finansloven, som afspejler dette påtrængende behov.

Det havde været ønskeligt, at arbejdet med en ny budgetsamarbejdsaftale havde været så fremskredent, at en mere permanent løsning kunne have været forhandlet på plads med virkning fra 2014. Det har desværre ikke været tilfældet. Naalakkersuisut vil prioritere at få dette på plads i god dialog med kommunerne og Kanukoka, så det kan ske med virkning fra 2015.

Arbejdet med forberedelsen af en ny budgetsamarbejdsaftale har tydeliggjort, at fællesoffentlige løsninger er hensigtsmæssige som led i en øget digitalisering af den offentlige sektor. Øget digitalisering indenfor blandt andet administrationen, sundhedsområdet og uddannelsesområdet kan både give serviceforbedringer og effektiviseringer. Finanslovsforslaget skal understøtte dette til gavn for borgerne og for borgerservicen rundt omkring på kysten.

Besparelser i forslaget til finansloven

Som en del af effektiviseringer af den offentlige sektor er der i forslaget til finansloven for 2014 indarbejdet besparelser på henholdsvis 9 mio. kr. i 2014 stigende til 17 mio. kr. i 2017.

Disse besparelser er forudsat at komme som følge af flere og bedre indkøbsaftaler, og en forventning om at centraladministrationen og underliggende enheder i større omfang end tidligere benytter sig af indkøbsaftalerne. I forbindelse med 2. behandlingen udmøntes disse besparelser på de berørte enheder.

Frem mod finanslovsforslaget for 2015 vil Naalakkersuisut udarbejde konkrete forslag til yderligere besparelser i den offentlige sektor, der så vidt muligt skal ske via produktivitetsforbedringer, der ikke rammer borgerbetjeningen.

Investeringer i fremtiden

I forlængelse af forslaget til finansloven for 2014 ønsker Naalakkersuisut udarbejdet flerårige anlægssektorplaner for alle. Det er målet så vidt muligt at få 10-årige rullende anlægsplaner, som inkluderer forventet udvikling i alderssammensætningen, uddannelsesniveaet og mobilitet i befolkningen. Det er hensigten at disse planer vil kunne indgå i prioriteringen i FFL2015.

Disse sektorplaner skal udarbejdes i samarbejde med kommunerne for at få en bedre afstemning af planlægnings- og budgetlægningsprocessen i kommunerne og selvstyret.

Naalakkersuisut ønsker en bedre balance i fordelingen af anlægsaktiviteterne. De kommende anlægssektorplaner skal bidrage til dette. Naalakkersuisut er opmærksom på, at der er brug for ændringer i finanslovsforslaget for 2014, og forventer derfor at fremsætte ændringsforslag til 2. behandlingen. Udarbejdelsen af ændringsforslagene vil blandt andet afhænge af den høring, der pågår frem til medio september i de fire kommuner. Høringen skal blandt andet skabe en opdateret oversigt over kommunernes prioriteringer og medfinansiering, hvor dette er en forudsætning.

Naalakkersuisut ønsker også handling, når det drejer sig om opfølgning på Transportkommissionens betænkning. I første omgang lægges op til at effektivisere og fremtidssikre fragtsystemet ved etablering af en ny central containerhavn. Det vil bane vejen for udarbejdelsen af en sektorplan på havneområdet og dermed efterfølgende investeringer andre steder, hvor der er et behov.

Tilsvarende udarbejdes et egentligt beslutningsgrundlag for en lufthavn i Qaqortoq, som forventes behandlet i Inatsisartut i 2014. Herunder skal der tages stilling til spørgsmålet om finansiering, og hvad der skal ske med udviklingen i Narsarsuaq. Også her er der behov for en stillingtagen til den overordnede transportinfrastruktur. Naalakkersuisut vil prioritere dette. En afklaring trænger sig på, da en effektiv national infrastruktur er væsentlig i vore bestræbelser på at binde landet sammen og gøre det attraktivt at investere i Grønland.

Politiske forhandlinger

Naalakkersuisut har inviteret alle partier til forhandlinger om finansloven, og ser frem til en god dialog om partiernes ønsker til den endelige finanslov for 2014, og hvordan disse kan finansieres.

Naalakkersuisut ser gerne en bred finanslovsaftale, så længe der kan findes tilslutning til de overordnede mål og principper i Naalakkersuisuts økonomiske politik. Samtidig er det væsentligt, at eventuelle ønsker kan indarbejdes i finansloven, uden at ødelægge den samlede balance på finansloven.

Særligt skal der ske en afvejning af de beslutningsforslag der fremsættes under EM 2014, med mulige afledte økonomisk konsekvenser for den endelige finanslov.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts forslag til finanslov for 2014 til Inatsisartuts velvillige behandling.